

Asia: VN/3920/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen laadun edellytyksistä (1 §)

STM:n asetusluonnoksessa 1 § mukaan täydennyskoulutuksen laadun vaatimusta kuvattaessa tarkoituksena on, että henkilöstön ammattitaitoa ja osaamista ylläpitävällä ja kehittäväällä täydennyskoulutuksella edistetään henkilöstön jatkuvaa ammatillista kehittymistä sekä turvataan asiakas- ja potilasturvalliset ja vaikuttavat, väestön terveyttä ja hyvinvointia edistävät sosiaali- ja terveyspalvelut.

Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus katsoo, että lausuttavana oleva asetusluonnos kohdistuu yksityiskohtaisemmin näistä tarkoituksista ensimmäiseen, eli henkilöstön ammatilliseen kehittymiseen. Tarkoituksen jälkiosa asiakas- ja potilasturvalliset ja vaikuttavat sekä väestön terveyttä ja hyvinvointia edistävät palvelut jäävät asetuksen säännöksissä toissijaiseksi.

Kts. lisää perusteluja kohdassa 6.

2. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen määrästä (2 §)

Konkreettisenä tekstimuutoksena edotamme 2 § ”oman alan” jälkeen lisättäväksi ”ja palvelujen turvallisuutta ja vaikuttavuutta edistävään” täydennyskoulutukseen.

Lisäksi haluamme kiinnittää huomiota 2 § mainintaan täydennyskoulutuksen kestosta. Turvallisuutta, vaikuttavuutta ja väestön hyvinvointia edistävien palvelujen antamiseksi tarvittavat tiedot ja taidot ovat pääpiirteissään ammattihenkilön koulutuksen pituudesta riippumattomia, joten niiden tarjoamiseksi koulutuksen määrän tulisi olla yhdenvertaista kaikille ammattiryhmille.

3. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen arvioinnista ja seurannasta (3 §)

Lisäksi 3 § poikkeaa nykymuotoisena 1 §:ssä määrittelyä tarkoituksesta. Johdonmukaisuuden vuoksi ehdotamme tekstissä käytettävään ”laadukkaiden ja vaikuttavien” sijaan 1 § määrittelyä mukailleen ”turvallisten, vaikuttavien sekä väestön terveyttä ja hyvinvointia edistävien” jne.

4. Lausunnonantajan näkemykset asetuksen voimaantulosta (4 §)

-

5. Onko asetuksen olennaisia vaikutuksia arvioitu riittävästi? Mitä muita olennaisia vaikutuksia asetuksella voidaan arvioida olevan?

Ollakseen vaikuttavaa ja kustannustehokasta täydennyskoulutuksen sisällölle tulisi asettaa yhtenäiset tavoitteet ja määrittellä henkilöstöä koskevat osaamiskriteerit, joiden täyttymistä mitataan. Täydennyskoulutukseen kuluvan työajan lisäksi kustannuksia syntyy ulkopuolisista maksullisista koulutuksista. Kaikille avointa ja korkealaatuista valtakunnallista verkkokoulutustarjontaa tulisi lisätä asiakas- ja potilasturvallisuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä sekä työyhteisön toiminnasta ja työssä jaksamisesta. Tukemalla taloudellisesti koulutustuotantoa, sitä voisi tarjota maksuttomana palvelunjärjestäjille ja tuottajille täydennyskoulutuksessa käytettäväksi. Systemaattinen täydennyskoulutus edellyttää ministeriötasoista koordinaatiota.

6. Muita yleisiä huomioita ehdotuksesta?

Järjestämislain 59 § täydennyskoulutusvelvollisuudesta ja jatkuvasta ammatillisesta kehityksestä antaa mahdollisuuden säätää täydennyskoulutuksen sisällöstä, laadusta, määrästä, järjestämisestä, seurannasta ja arvioinnista. Näkemyksemme mukaan nyt lausuttavana olevassa asetuksessa sosiaali- ja terveysministeriö jättää käyttämättä asetukseen anto-oikeuttaan täysimääräisesti. Asetusluonnoksessa jätetään määrittämättä täydennyskoulutuksen sisältöön sen kaltaisia osaamis- ja koulutustarpeita, jotka ammattiryhmäkohtaisen osaamisen ohella nimenomaan edistäisivät palvelujärjestelmässä tarvittavia ammattiryhmästä riippumattomia ei-tekniisiä ja työelämätaitoja, joiden merkitys asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamiselle on yleisesti tiedossa ja joiden koulutus on kansainvälisesti asetettu tavoitteeksi esimerkiksi Maailman terveysjärjestön ja Euroopan unionin taholta. Myös palvelujen vaikuttavuuden ja terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen liittyvät samalla tavoin ammattiryhmästä riippumattomiin tietoihin ja taitoihin, joiden varmistaminen tulisi olla työnantajan täydennyskoulutusvelvoite. Lisäksi yksi keskeinen sisällöllinen vaatimus tulisi kohdistua digitaalisten ja etänä annettavien palvelujen tekniseen ja ei-tekniiseen osaamiseen.

Perusteluna ei-tekniisten taitojen koulutuksen säätämiseksi täydennyskoulutusasetuksella pidämme sosiaali- ja terveydenhuollon läpikäymää laajamittaisen järjestämissuutosta. Saman aikaan yhteiskunnallinen murros, ikärakenteen muutos, palvelujen yhteiskunnan ylläpitämien palvelujen digitalisaatiotavoitteet, huoli sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyydestä ja ulkomaisen työvoiman ja monikulttuurisuuden lisääntyminen aiheuttavat sosiaali- ja terveydenhuoltoon täydennyskoulutukseen useita sisällöllisiä tarpeita oman alan ammatillisen täydennyskoulutuksen ohella.

Asetuksessa mainittavan ammattihenkilöiden täydennyskoulutuksen sisällön pitäisi ammatillisten vaateiden lisäksi kohdistua asiakas- ja potilasturvallisuutta, vaikuttavuutta ja väestön hyvinvointia

edistävien ammattiryhmien väliset rajat ylittävien käytänteiden ja ei-teknisten työelämätaitojen vahvistamiseen, täydentämiseen ja jatkuvaan ylläpitämiseen. Tähän viittaa myös taustamuistion sivun 7 viimeinen kappale ja 8 sivun toinen kappale. Samoin pykälien perustelussa ilmenee täydennyskoulutuksen ammattiosaamista laajempi tarkoitus. Taustamuistiossa tämä mainittu tarve ei nyt kuitenkaan välity asetustekstiin lukijalle hahmottuvalla tavalla.

Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus pitää tervetulleena sosiaali- ja terveysministeriön antamaa asetusta sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta. Se turvaa/vahvistaa eri tehtävissä toimivan sote-henkilöstön täydennyskoulutusta (ei pelkästään sosiaali- ja/tai terveydenhuollon ammattihenkilöiden osalta).

Toiviainen Hanna
Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus